

Ohjelmasuunnitelma: Yhteisöllinen Espoo - kehitysohjelma

13.4.2026

Ohjausryhmän puheenjohtaja:	Taru Salovaara
Kehitysohjelman omistaja:	Merja Narvo-Akkola
Ohjelmapäällikkö:	Emma Aalto

© Espoon kaupunki 2026

Esipuhe

Yhteisöllinen Espoo on yksi neljästä poikkihallinnollisesta kehitysohjelmasta valtuustokaudella 2025–2029. Kehitysohjelmat ovat keskeinen keino Espoo-tarinan eli kaupungin strategian toimeenpanossa. Yhteisöllinen Espoo -ohjelman tavoitteena on rakentaa yhdenvertaista, monimuotoista ja yhteisöllistä kaupunkia. Ohjelman keskeisiä teemoja ovat osallisuus, turvallisuus ja segregaaation ehkäisy.

Ohjelma vastaa ajankohtaisiin ilmiöihin voimakkaasti kasvavassa ja monimuotoistuvassa Espoossa, jossa näkyy myös kasvavaa eriytymistä asuinalueiden, ihmisten ja elämänpiirien välillä. Espoo on Suomen suurista kaupungeista se, jossa asuu eniten lapsia. Pohja yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle luodaan lapsuudessa – päiväkodeissa ja kouluissa. Hyvinvoivat lapset ja nuoret ovat kaupunkimme tulevaisuuden tärkein voimavara.

Jokaisella iästä, taustasta tai elämäntilanteesta riippumatta tulee olla mahdollisuus kuulua joukkoon ja kokea merkityksellisyyttä. Yksinäisyyden ja osattomuuden kokemukset voivat johtaa monenlaisiin hyvinvoinnin haasteisiin. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen ja segregaaation vähentäminen ovatkin keskeisiä keinoja asukkaiden hyvinvoinnin lisäämisessä.

Turvallinen, sosiaalisesti kestävä ja vähemmän eriytynyt Espoo ei synny yksittäisillä toimilla tai ratkaisulla. Kehitysohjelma tarjoaa alustan uudenlaisten ja innovatiivisten toimintatapojen kokeilulle, joita voidaan jatkossa laajentaa ja vakiinnuttaa. Ohjelmatyön kautta opimme, millaisilla toimenpiteillä Espoossa voidaan vastata onnistuneesti ajankohtaisiin haasteisiin.

Suurten ilmiöiden äärellä katse kohdistuu usein seurauksiin juurisyiden sijaan. Tutkija Inkeri Tanhuan sanoin:

”Segregatio on seurausta yhteiskunnassa vallitsevista odotuksista, rakenteista ja toimintatavoista. Segregatiota tuotamme me kaikki ennakkoluuloinemme ja oletuksinemme. Lisäksi sitä tuottavat organisaatioiden käytännöt ja rakenteet. Nämä ovat kuitenkin kaikki myös asioita, jotka muuttuvat koko ajan, ja joita me voimme yhdessä myös tietoisesti muuttaa!”

Ohjelmatyömme keskittyy tähän muutokseen. Siihen, että jokainen voi kokea olevansa osa yhteisöä elämäntilanteestaan tai taustastaan riippumatta. Kutsumme kaikki espoolaiset mukaan rakentamaan tätä muutosta - yhteisöllisyyttä ja merkityksellisiä kohtaamisia syntyy arjessa ja niitä voimme kukin lisätä omilla teoillamme.

Taru Salovaara, Yhteisöllinen Espoo -ohjelman puheenjohtaja

Merja Narvo-Akkola, Yhteisöllinen Espoo -ohjelman omistaja

Sisällysluettelo

1	Johdanto ja tausta	4
2	Lähtötilanne Yhteisöllinen Espoo-kehitysohjelman kohdealueella.....	5
3	Tavoitteet ja rajaukset.....	12
4	Kehitysohjelman toteutus.....	18
5	Organisointi ja vastuut	20
6	Resurssit, kustannukset ja rahoitus	21
7	Kehitysohjelman ohjaus ja seuranta	22
8	Kumppanit, sidosryhmät ja viestintä.....	23
9	Riskit ja riskienhallinta	25
10	Edellytykset kehitysohjelman onnistumiselle.....	26

Liitteet 29

1 Johdanto ja tausta

Yhteisöllinen Espoo on Espoon kaupungin poikkihallinnollinen kehitysohjelma valtuustokaudella 2025–2029. Kehitysohjelmissa toteutetaan Espoon kaupungin strategiaa eli Espoo-tarinaa. Kehitysohjelmat ovat yhteistyön, kehittämisen ja kokeilemisen alustoja, joiden avulla etsitään ratkaisuja valtuustokauden keskeisiin haasteisiin. Muutos ja onnistuminen näissä Espoo-tarinan keskeisissä painopisteissä edellyttää yhteistyötä kaupunkiorganisaatiossa ja laajemmin Espoo-yhteisössä. Ohjelma perustuu poikkihallinnolliseen yhteistyöhön, tiedolla johtamiseen ja asukkaiden osallistamiseen.

Yhteisöllinen Espoo -ohjelmalla vastataan useisiin Espoo-tarinan tavoitteisiin, kuten rakennetaan yhteistä Espoota, vahvistetaan yhteenkuuluvuutta ja vastuuta toisistamme sekä vähennetään elämäpiirien eriytyneisyyttä. Osallisuus ja turvallisuus ovat keskeisiä teemoja, ja segregaaation vähentäminen on ohjelman keskeinen ja kokoava lähtökohta. Espoo on lasten ja nuorten pääkaupunki, ja ohjelman toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti heihin. Koska lapset ja nuoret viettävät tyypillisesti suurimman osan arjestaan omalla asuinalueellaan, alueiden eriytymisen vaikutukset osuvat heihin erityisen voimakkaasti.

Yhteisöllinen Espoo jatkaa edellisten valtuustokausien osallisuus- ja hyvinvointityötä. Se rakentuu osallisuuden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuden teemojen kautta osittain jatkumona Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelmalle sekä tukee kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa. Yhteisöllinen Espoo -ohjelma tuo näihin teemoihin uuden alueellisen ja segregaaatiota ehkäisevän näkökulman.

Ohjelman hyötytavoitteet eli pitkällä aikavälillä tavoiteltavat vaikutukset ovat:

1. Espoolaisten osallisuuden kokemus vahvistuu ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat
2. Asuinalueilla kohtaamiset lisääntyvät, yhteisöllisyys vahvistuu ja segregaaatio vähenee
3. Lähikoulujen vetovoima kasvaa ja koulusegregaaatio vähenee

2 **Lähtötilanne Yhteisöllinen Espoo -kehitysohjelman kohdealueella**

Espoo kasvaa ja monimuotoistuu

Espoon väestö on kasvanut ja kasvaa nopeasti. Espoossa oli vuoden 2025 lopussa noin 326 000 asukasta, ja vuonna 2026 väkiluvun ennustetaan olevan jo noin 557 000. Väestö kasvaa keskimäärin 6 500 asukkaalla vuodessa vuoteen 2060. Noin joka neljäs espoolainen puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Vieraskielinen väestö kasvaa nopeammin kuin kotimaankielinen, ja kasvu painottuu työkäisiin, lapsiin ja nuoriin. Vuonna 2025 vieraskielisten osuus väestönkasvusta oli noin 85 prosenttia. Väestön kasvu ja monimuotoistuminen rikastuttavat kaupunkia, mutta lisäävät riskiä ihmisten elämänpiirien ja alueiden kasvavaan eriytymiseen. Väestönkasvu lisää tarvetta kehittää alueita tasapainoisesti. Tarvitaan uudenlaista panostusta siihen, että jokainen voi kokea kuuluvansa Espooseen ja espoolaiseen yhteisöön.

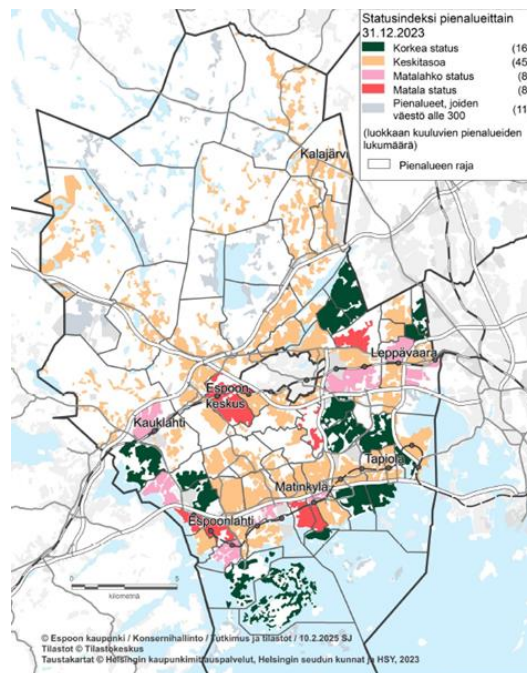
Väestönkasvu, tulo- ja koulutuserot sekä maahanmuutto heijastuvat alueelliseen kehitykseen. Segregaation tilan tarkastelu ja kokonaiskuvan ymmärtäminen edellyttävät useiden mittareiden samanaikaista tarkastelua ja pitkäaikaista seurantaa. Tietoa etnisestä ja sosioekonomisesta eriytymisestä antavat esimerkiksi erilaisuusindeksi, statusindeksi ja sosioekonominen summaindeksi. Kuitenkin ne kuvaavat ilmiötä vain osittain, eivätkä kata kaikkia segregaation ulottuvuuksia.

Espoon erilaisuusindeksi kertoo, kuinka tasaisesti suomalaistaustaiset ja ulkomaalaistaustaiset asukkaat jakautuvat kaupungin pienalueille. Erilaisuusindeksin arvo (0–100 %) kertoo, kuinka suuren osuuden jommankumman ryhmän väestöstä pitäisi muuttaa, jotta alueellinen jakautuminen olisi tasainen. Mitä korkeampi arvo on sitä epätasaisemmin ryhmät ovat jakautuneet. Espoossa suomalais- ja ulkomaalaistaustaisten asukkaiden erilaisuusindeksi oli 28 prosenttia vuonna 2024. Arvo on melko matala ja tulkittavissa lieväksi eriytymiseksi. (Espoon kaupunki, Tutkimus ja tilastot; Aineistolähde: Tilastokeskus).

Kaavio 1 Erilaisuusindeksi Espoossa

Statusindeksi tiivistää tulo- ja koulutuserojen sekä maahanmuuton heijastumista alueelliseen kehitykseen yhdeksi neljän muuttujan indeksiksi: vain peruskoulun käyneiden osuus, työttömien osuus työvoimasta, tulotaso ja vieraskielisten osuus. Indeksillä kuvaa ainoastaan pienalueiden keskinäistä järjestystä eli niiden sisällä erot voivat olla suuria. Vuoden 2023 tarkastelussa korkeimman statuksen alueet ovat pääasiassa eteläisen Espoon pientalovaltaisista alueita. Statukseltaan keskimääräistä matalampia alueita ovat kaupunkikeskusten ympäristöt Tapiolaa lukuun ottamatta sekä rantaradan varsi. Minkään statusluokan alueet eivät kuitenkaan ole keskittyneet tietylle alueelle Espoossa.

Kuvio 1 Statusindeksi pienalueittain

Sosioekonominen summaindeksi lasketaan pienalueiden koulutusaste-, tulokvintiili- sekä työttömyystiedoista. Se auttaa tunnistamaan sosioekonomisesti keskitasoa heikommalla alueella sekä heikoimpaan kymmenykseen sijoittuvien pienalueiden tilanteen kehityksen suhteessa kaupungin keskitasoon. Heikoimman kymmenyksen indeksin kasvu kertoo siitä, että sosioekonominen ero koko kaupungin keskitasoon (=100) kasvaa. (Espoon kaupunki, Tutkimus ja tilastot; Aineistolähde: Tilastokeskus).

Kaavio 2: Sosioekonominen summaindeksi

Maankäytön suunnitteluratkaisuilla voi olla pitkäaikainen vaikutus alueiden eriytymiseen. Alueen asuntokanta, yhteydet, palvelut ja kaupunkiympäristön viihtyisyys vaikuttavat alueen vetovoimaan ja siihen minkälaiseksi alueen sosioekonominen rakenne kehittyi. Espoon valtuuston vuonna 2023 hyväksymät maankäytön ja asumisen periaatteet ohjaavat alueiden tasapainoiseen kehittämiseen. Espoo-tarinan mukaan asuinalueita kehitetään viihtyisinä ja turvallisina kokonaisuuksina. Espoo-tarinan mukaisesti valtuustokaudella käynnistetään kaupunkiudistusohjelmat segregaatoriskin alla olevissa kaupunginosissa.

Espoolaisten kokemukset asuinalueistaan

Espoon kaupunkisuunnittelussa kerätään ja hyödynnetään monipuolisesti asukkaiden kokemuksia ja näkemyksiä kotikaupungistaan sekä asuinalueistaan. Vuoteen 2060 tähtäävän yleiskaavan valmistelussa kerättiin tietoa muun muassa siitä, kuinka tärkeänä espoolaiset näkevät eri tekijät asuinalueen viihtyisyyden sekä hyvän asuin ympäristön kannalta. Espoolaiset kokevat, että viihtyisän asuinalueen kannalta tärkeimpiä tekijöitä ovat turvallisuus, vehreys ja rauhallisuus. Hyvän asuin ympäristön

tärkeimmiksi tekijöiksi nostettiin puolestaan hyvät joukkoliikenneyhteydet, liikenneturvallisuus sekä ruokakaupan läheisyys.

Kuntapalvelututkimuksen 2025 tulosten mukaan espoolaiset ovat yleisesti tyytyväisiä turvallisuuteen. Tyytyväisyys yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä asuinalueensa turvallisuuteen on viime vuosina hieman laskenut, mutta 2025 tuloksissa suunta oli nouseva. Alueen mukaisessa vertailussa kokemus oman asuinalueen turvallisuudesta Espoon keskus sai tyypillistä arvoa matalamman arvon ja Tapiola korkeamman. Oman asuinalueen keskus koettiin tyypillistä arvoa turvatomampana Espoon keskuksessa ja Leppävaarassa.

Syksyn 2024 Mun Espoo -karttakysely keräsi eri ikäisten espoolaisten kokemuksia tärkeistä, turvallisista ja turvattomista paikoista sekä kehittämiskohteista. Tulokset osoittivat, että turvallisuus syntyy siististä ja hyvin hoidetusta ympäristöstä, hyvästä yhteishengestä sekä luonnon läheisyydestä. Turvattomuutta puolestaan lisäävät roskaisuus, töhryt, häiriökäyttäytyminen ja väkivallan uhka. Lasten ja nuorten mielestä tärkeimmät paikat löytyvät lähellä kotia ja liittyvät arkeen: oma tai kaverin koti, lähiliikuntapaikat, kauppakeskus, luontopaikat sekä nuorisotalot ja kirjastot. Lasten ja nuorten näkökulma on aikuisiin verrattuna paikallisempi ja arkisempi.

Mun Espoo -kartalla kyselyn tietoa asukaskokemuksista ja alueellisista mielikuvista on hyödynnetty myös mm. EMBA-strategiaprojektityössä (Haataja ym. 2025), jossa tehtiin dataan perustuva Espoon viiden kaupunkikeskuksen ja kahden paikalliskeskusten profilointi. Tutkimus tuotti tietoa siitä, miten kaupunkikeskukset profiloituvat ja miten niitä tulisi kehittää. Tulokset osoittavat, että yhteisöllisyys, identiteetti ja asukkaiden kokemukset vaikuttavat ratkaisevasti kaupungin alueiden kehitykseen ja vetovoimaan. Espoon kaupunki- ja paikalliskeskusten kehittämisessä on tärkeää vahvistaa kunkin alueen omia vahvuuksia ja positiivisia erityispiirteitä. Tekijät suosittelivat edelleen kehittämään asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa oman asuinalueensa kehittämiseen ja viihtyisyyden lisäämiseen. Erilaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa lisäävät hyvinvointia sekä yhteenkuuluvuuden ja turvallisuuden tunnetta.

Lasten ja nuorten hyvinvointierot

Vaikka valtaosa espoolaisista lapsista ja nuorista voi hyvin, osaa heistä koskettavat kasvavat ongelmat ja heikkenevä hyvinvointi. Viime vuosien kriisit, kuten koronapandemia, elinkustannusten nousu, taloudellinen taantuma ja leikkaukset asumistukeen ja etuuksiin ovat vaikuttaneet erityisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin. Toimintaympäristön muutokset syventävät väestöryhmien välisiä eroja. Perustoimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä ja osuus kasvoivat vuonna 2025. Pienituloisuus vaikuttaa monin tavoin: se kasvattaa

riskiä tulla kiusatuksi ja kokea yksinäisyyttä. Köyhyys välittyy, kun vanhemmilla ei ole mahdollisuutta tukea lasten harrastuksia ja osallisuutta (Lastensuojelun keskusliitto, Lapsiperheköyhyys Suomessa).

Vuoden 2025 kouluterveyskyselyn tulokset nostavat huolenaiheiksi mielen hyvinvoinnin, syrjinnän ja kiusaamisen. Erityisesti tytöt kokevat ahdistuneisuutta. Syrjinnän ja kiusaamisen kokemukset koulussa tai vapaa-ajalla ovat selkeästi yleisempiä ulkomaalaistaustaisilla lapsilla ja nuorilla. Suomalaistaustaisista yläkoululaisista 31 prosenttia on kokenut syrjintää, kun taas ulkomaalaistaustaisista noin puolella on kokemuksia syrjinnästä. Syrjinnän kokemukset rapauttavat luottamusta yhteiskuntaan ja rasismien kokemukset voivat olla yksi tulevaisuususkkoa horjuttava tekijä (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2026).

Espoon suomenkielisten peruskoulujen oppilaskyselystä 2024–2025 ilmeni, että noin 75 prosenttia oppilaita harrastaa jotain säännöllisesti yhdessä muiden kanssa. Vaikka espoolaiset lapset harrastavat valtakunnallisesti verrattuna paljon, ulkomaalaistaustaisten harrastaminen on vähäisempää kuin kantasuomalaisten. Ero on huomattava erityisesti tyttöjen kohdalla. Oppilaita, joiden kotikieli on suomi 84 prosenttia tytöistä ja 78 prosenttia pojista harrastaa säännöllisesti. Vieraskielisillä osuudet ovat 61 prosenttia tytöistä ja 66 prosenttia pojista.

Osallisuus ja osallistuminen eivät toteudu tasapuolisesti

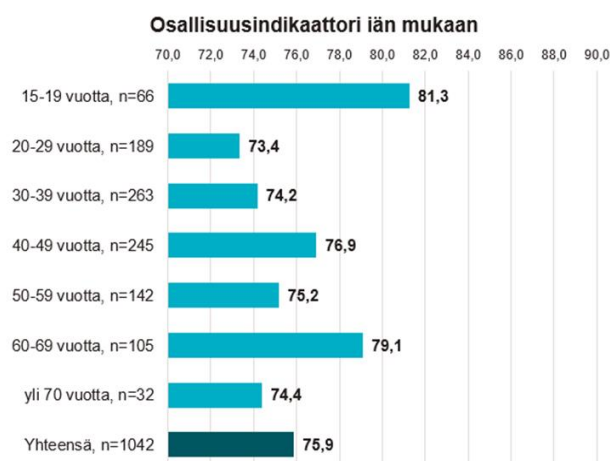
Osallisuus on tärkeä osa sosiaalisesti kestävästä yhteiskunnasta. Osallisuus on yhteyttä muihin ihmisiin, mahdollisuutta osallistua sekä kokemusta siitä, että voi vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan (Espoon Osallisuus- ja hyvinvointikysely 2026). Osallistuminen vahvistaa osallisuuden kokemusta. Niin osallisuudessa kuin osallistumisessakin on sekä sosioekonomisia että alueellisia eroja. Niihin vaikuttavat erityisesti koulutustaso, kieli- ja kulttuuritausta sekä sukupuoli. Visio Espoosta, jossa kaikki voivat osallistua ja vaikuttaa kotikaupunkinsa kehittämiseen haastaa miettimään erityisesti sellaisia ryhmiä, joilla ei ole vahvoja osallistumISRakenteita, ja joiden ääni jää helposti kuulumattomiin. (Kuulemisesta kumppanuuteen - Espoon osallisuusmalli).

Helmikuussa 2026 toteutettu Espoon osallisuus- ja hyvinvointikysely tarjoaa kokonaiskuvaa siitä, miten hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyvät kokemukset jakautuvat eri puolilla kaupunkia ja eri väestöryhmissä. Kyselyssä osallisuuden kokemusta tarkastellaan THL:n osallisuusindikaattorin avulla, joka muodostuu kymmenen väittämän perusteella. Tulokset antavat kokonaisuutena myönteisen kuvan espoolaisten osallisuuden kokemuksesta, mutta erot auttavat tunnistamaan kehittämiskohteita.

Espon osallisuus- ja hyvinvointikyselyn tulokset kertovat osallisuuden kokemuksen vaihtelevan alueittain. Alue-erot ovat melko pieniä, mutta viittaavat paikallisten tekijöiden merkitykseen. Korkein keskiarvo 78,2 on Espoonlahdessa ja vahva taso 77,8 myös Tapiolassa. Espon keskus (76,2) ylittää hieman kaupungin keskiarvon (75,9). Matinkylä-Olarissa (75,0) ja erityisesti Leppävaarassa (73,1) jäädyään alle keskiarvon.

Kyselyn tuloksissa näkyy vähemmistöaseman yhteys heikompaan osallisuuteen. Osallisuuden kokemus on heikompaa vähemmistöryhmissä kuin niillä, jotka eivät kuulu vähemmistöihin. Erityisen matala se on vammaisilla sekä sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla. Kieliryhmien välillä erot ovat pieniä, ja vieraskielisten osallisuuden kokemus on jopa hieman kotimaankielisiä korkeampi.

Tuloksissa on nähtävissä myös selkeitä ikäryhmittäisiä eroja. Korkein keskiarvo 81,3 kertoo erityisen vahvasta osallisuuden kokemuksesta nuorimmassa 15–19-vuotiaiden ikäryhmässä. Sen sijaan 20–29-vuotiaiden keskiarvo 73,4 on tarkastelluista ryhmistä matalin. Selkeä ero näkyy myös ikäryhmien 60–69-vuotiaat ja yli 70-vuotiaat. Tulokset viittaavat siihen, että osallisuuden kokemus vaihtelee elämänvaiheen mukaan. Nuorimmilla vahva osallisuus voi liittyä koulu yhteisöihin ja aktiivisiin sosiaalisiin verkostoihin. Nuorten aikuisten matalampi tulos puolestaan voi heijastaa työ- ja perhe-elämän kuormitusta tai elämänvaiheeseen liittyvää epävarmuutta. 20–29-vuotiaiden ikäryhmässä oli vuoden 2024 lopussa 41 440 espoolaista eli noin 13 prosenttia kaupungin väestöstä.

Kaavio 3: Osallisuuden kokemus iän mukaan

Vuoden 2025 Nuorisobarometri tarkastelee suomalaisten 15–29-vuotiaiden nuorten kokemia paineita ja heihin kohdistuvia odotuksia. Tulokset kertovat huolestuttavasta

suunnasta: nuorten usko omaan ja maailman tulevaisuuteen on heikentynyt selvästi, epävarmuus ja tyytyväisyys lisääntyneet ja tyytyväisyys elämään pitkällä aikavälillä laskussa. Nuoret kokivat eniten paineita työhön ja opintoihin liittyvistä asioista. Nuorista 70 prosenttia kertoi kokevansa paineita työn saamisesta, lisäksi 50 prosenttia kertoi kokevansa työn saamisesta epävarmuutta ja turvattomuutta.

Yleensä osallisuus yhteiskunnassa kasvaa vähitellen ensimmäisten harjoittelu- ja työkokemusten kautta. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä Espoon ja Kauniaisten työllisyysalueella kasvoi 23,9 prosenttia vuonna 2025 ja nuorten työttömyyden kasvuvauhti on ollut yleistä työttömyyden kasvuvauhtia korkeampaa (KEHA, työnvälitystilasto). Nuorten työttömyys on myös pitkittynyt. Kun ensimmäisten työpaikkojen saaminen on yhä vaikeampaa, epävarmuus kasaantuu ja heijastuu laajasti nuorten hyvinvointiin. Mahdollisuuksien puute kasvattaa ulkopuolisuuden kokemusta ja syrjäytymisriskiä. Osallisuudella ja syrjäytymisen ehkäisyllä on merkittävä rooli myös radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä ja torjumisessa.

Koulut ja segregatio

Alueellinen segregatio tarkoittaa asuinalueiden väestörakenteen eriytymistä, jossa hyvä ja huono-osaisuus kasautuu alueellisesti. Segregatio on viime vuosina syventynyt suomalaisissa kaupungeissa ja on monin paikoin jo yleiseurooppalaisella tasolla (TEM). Alueellinen eriytyminen näkyy kouluissa oppilaspohjan ja oppimistulosten erilaistumisena. Koulusegregatio viittaa eriytymiseen koulujen välillä tai niiden sisällä. Tyypillisesti koulujen eriytymistä tarkastellaan koulujen välisinä eroina sosioekonomisessa rakenteessa tai oppimistuloksissa. Kosunen ja Bernelius (2024) kuvaavat koulu- ja alusegregaatiota kehinä, joiden sisäiset prosessit muodostavat omat kehänsä ja jotka vahvistavat toisiaan ja saavat aikaan yhä syveneviä eroja. Eriytymiseen liittyvä riski koulutus- ja elämänmahdollisuuksien kapeutumisesta on yksilöitä, kouluja tai asuinalueita laajempi yhteiskunnallinen ongelma (Kosunen ym. 2024).

Espoossa segregatio näyttäytyy eri tavoilla ympäri laajaa ja monimuotoista kaupunkia, ja segregatian vaikutukset näkyvät voimakkaina joissakin päiväkodeissa ja kouluissa. Espoossa koulujen väliset erot oppimistuloksissa ovat huomattavia ja kasvussa. Myös tuen tarve kasvaa. Koulun sosioekonominen tausta ja ulkomaalaistaustaisten osuus ovat merkittävästi yhteydessä esimerkiksi koulun oppimistuloksiin. (Espoon suomenkielisen perusopetuksen arviointiraportti 2025).

Segregatian vähentämiseen liittyviä toimia tehdään jo monipuolisesti Espoossa varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Esimerkkejä suomenkielisessä perusopetuksessa ovat tarveperustainen resurssointi, yhteisö- ja kulttuuriohjaajat, harrastamisen Suomen malli, valmistavan opetuksen kehittäminen ja kieliohjelman

uudistaminen. Lisäksi Oma lähiö - paras lähiö! -projekti (2021–2025) tuotti uutta tietoa toimivista käytänteistä koulusegregaation ehkäisemiseksi kaupungin toimialojen, yksiköiden ja alueiden asukkaiden yhteistyöllä. Yhteisöllinen Espoo -ohjelma jatkaa tätä segregaatian ehkäisemiseen liittyvää kaupunkitasoista yhteistyötä ja pilottimuotoista kehittämistä.

Segregaatiokehityksen kääntäminen edellyttää suuria pitkäaikaisia rakenteellisia ratkaisuja, mutta myös pienemmillä ja ketterämmillä toimenpiteillä on merkitystä. Koulut ovat segregaatiokehityksen keskiössä ja Berneliuksen (2024) mukaan ne voivat paitsi auttaa parantamaan oppilaiden oppimistuloksia ja hyvinvointia myös parhaimmillaan edistää alueiden myönteistä kehitystä. Kansainvälisissä ja kansallisissa kokemuksissa korostuu koulujen mahdollisuus toimia solmukohtana, joka voi koota toimijoita yhteen koulua, ympäristöä ja alueen kehitystä hyödyttävällä tavalla. Tämä vaatii uudenlaisia hallinnonalat ylittäviä ratkaisuja ja koordinoitua monialaisen toiminnan rakentamista koulujen yhteyteen. (Bernelius 2024). Tutkitusti ja kaupunkien kokemusten perusteella segregaatian torjumisen nopean aikavälin keinoja kannattaa kohdistaa lapsiin ja nuoriin sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Yhteisöllinen Espoo -ohjelmassa hyödynnetään muiden kaupunkien kokemuksia, oppeja ja hyviä käytäntöjä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

3 Tavoitteet ja rajaukset

Tavoitetila, hyötytavoitteet ja mittarit

Yhteisöllinen Espoo -ohjelma rakentaa yhdenvertaista, monimuotoista ja yhteisöllistä kaupunkia, jossa asukkaat kokevat kuuluvansa omaan alueeseensa ja Espooseen. Ohjelmassa haetaan ratkaisuja, joilla osallisuuden ja turvallisuuden kokemukset vahvistuvat sekä segregaatiokehitys vähenee.

Ohjausryhmä on kiteyttänyt ohjelmalla tavoiteltavat pitkän aikavälin hyödyt ja vaikutukset kolmeksi hyötytavoitteeksi:

1. Espoolaisten osallisuuden kokemus vahvistuu ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat
2. Asuinalueilla kohtaamiset lisääntyvät, yhteisöllisyys vahvistuu ja segregatio vähenee
3. Lähikoulujen vetovoima kasvaa ja koulusegregatio vähenee

Hyötytavoite 1: Espoolaisten osallisuuden kokemus vahvistuu ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat

Espoossa jokaisella on mahdollisuus osallistua omien kykyjensä mukaan arjen toimintaan, palveluihin ja yhteisöön. Ohjelmatyöllä luomme yhä enemmän mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa ja sitä kautta vahvistamme osallisuuden kokemusta. Tavoitteena on, että espoolaiset kokevat voivansa osallistua Espoon ja oman asuinalueensa kehittämiseen taustasta, kielitaidosta tai elämäntilanteesta riippumatta. Kokeilemme ja vahvistamme osallistavia toimintatapoja, kuten osallistuva budjetointi, demokratia- ja yhteiskuntakasvatuksen keinot sekä dialogiset menetelmät.

Hyötytavoite 2: Asuinalueilla kohtaamiset lisääntyvät, yhteisöllisyys vahvistuu ja segregatio vähenee

Vähennämme alueiden eriytymistä vahvistamalla yhteisöjä. Espoon asuinalueet kehittyvät viihtyisinä ja elävinä ympäristöinä, joissa ihmiset kokevat olonsa turvallisiksi ja joista he ovat ylpeitä. Etsimme ja kehitämme toimintamalleja, jotka lisäävät kohtaamisia ja vähentävät yksinäisyyttä. Kun eri taustoista ja kulttuureista tulevat eri-ikäiset ihmiset ja perheet kohtaavat, yhteisöön kuulumisen tunne ja luottamus vahvistuvat.

Etsimme matalankynnyksen keinoja innostaa ihmisiä toimimaan ja aktivoida yhteisöllisyyttä omassa lähiympäristössä. Haluamme tukea alueellisten identiteettien vahvistumista ja asukkaiden kiinnittymistä omalle asuinalueelle. Samalla myönteiset mielikuvat ja alueiden vetovoima vahvistuvat. Paikallisiin yhteisöihin kiinnittyminen edistää myös kotoutumista Espooseen ja yhteiskuntaan. Teemme tätä työtä yhdessä asukkaiden, järjestöjen, seurojen ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Hyötytavoite 3: Lähikoulujen vetovoima kasvaa ja koulusegregatio vähenee

Vahvistamme espoolaisten lasten ja nuorten hyvinvointia sekä ehkäisemme syrjäytymistä ja koulupudokkuutta tukemalla kiinnittymistä kouluun ja turvalliseen yhteisöön. Tuemme ohjelmatyöllä lähikoulujen vetovoiman vahvistamista löytämällä vaikuttavia keinoja ja kohdentamalla viestintää. Tavoitteena on edistää segregaatiotietopohjan kehittämistä, jotta toimintaa voidaan suunnata tarveperustaisesti. Haluamme myös löytää mahdollisuuksia kehittää kouluista lähiyhteisöjen kohtaamispaikkoja.

Taulukko 1 Hyötytavoitteet ja mittarit

Hyötytavoite	Mittari(t) toteutumisen arvioimiseksi	Mittarin lähtöarvo (2026) ja tietolähde	Mittarin tavoitearvo ohjelman päättyessä (2029 alussa)
1. Espoolaisten osallisuuden kokemus vahvistuu ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat	Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia vahvistavien pilotointien (menetelmät, mallit ja yhteistyörakenteet) määrä sekä niiden laatua ja vaikutuksia koskeva arviointi.	n/a	5 pilotointia, joista tunnistettu positiivisia vaikutusmekanismeja ja heikommin osallistuvien osallistumisen lisäämiseen sekä skaalattavissa olevia käytäntöjä.
	Osallisuuden kokemus, osallisuusindikaattori (THL): ikäryhmä 20–29-vuotiaat ikäryhmä yli 70-vuotiaat Alueellinen tarkastelu: Leppävaara Vähemmistöön kuuluvat ja vammaiset	Espoon osallisuus- ja hyvinvointikysely 2026: 20–29 –vuotiaiden keskiarvo 73,4, yli 70-vuotiaiden keskiarvo 74,4 Koko Espoo 75,9; Leppävaara 73,1. Ei vähemmistöön kuuluvat 78,2; kaikki vähemmistöön kuuluvat 71,2; vammaiset 59,1	Kohderyhmien ja kohdealueen arvot lähenevät Espoon keskiarvoja.
2. Asuinalueilla kohtaamiset lisääntyvät, yhteisöllisyys vahvistuu ja segregatio vähenee	Ohjelman tuella pilotoitujen kohtaamiskonseptien tai tilojen määrä sekä arvio pilottien vaikutuksesta kohtaamisten määrään ja laatuun asuinalueilla	n/a	4 pilotointia, jotka ovat lisänneet yhteisöllistä toimintaa asuinalueilla
	Kokemus asuinalueen turvallisuudesta ja oman alueen keskuksen turvallisuudesta alueilla, joille kohdistetaan toimenpiteitä.	Kuntapalvelututkimus 2025: Espoon keskus 4,05 (3,55); Leppävaara 4,13 (3,72); Matinkylä-Olari 4,15 (4,01).	Turvallisuuden kokemus parantuu alueilla, joihin kohdistetaan toimenpiteitä.

Hyötytavoite	Mittari(t) toteutumisen arvioimiseksi	Mittarin lähtöarvo (2026) ja tietolähde	Mittarin tavoitearvo ohjelman päättyessä (2029 alussa)
	On kohdannut rasismia omalla asuinalueella. Rasismi kohdistunut itseen.	Kuntapalvelututkimus 2025. Rasismia kohdannut kaikista vastaajista 19%, vieraskielisistä 29%. Rasismi kohdistunut itseen kaikista rasismia kohdanneista 30%, vieraskielistä 58%.	Kokemus rasismista omalla asuinalueella on ohjelmakauden aikana vähentynyt
	Suositteluhaluus Espoosta asuinpaikkana, NPS suositteluindeksi asuinalueittain	Kuntapalvelututkimus 2025: Koko Espoo 21; Espoon keskus 9; Espoonlahti 21; Leppävaara 15; Matinkylä-Olari 29; Tapiola 39	Suositteluhalukkuuden myönteinen kehitys alueilla, joille kohdistetaan toimenpiteitä
	Poikkitoimialaisen mallin kehittäminen alueiden segregatioon liittyvän kehityksen seurantaan	n/a	Malli kehitetty ja hyödynnettävissä toimenpiteiden kohdentamisessa ja päätöksenteossa
3. Lähikoulujen vetovoima kasvaa ja koulusegregaatio vähenee	Pilotit huoltajien tuen ja yhteistyön vahvistamiseksi: Kokeilujen määrä ja laadullinen arviointi huoltajien kokemuksista	n/a	1-2 toteutettua kokeilua. Uutta tietoa toimivista käytänteistä, uudenlaista toimijoiden välistä yhteistyötä.
	Haut toissijaiseen kouluun 1. ja 7. luokalle suhteessa ikäluokan kokoon	Hakemukset muuhun kuin lähikouluun syyslukukaudelle 2025	Tarkennetaan, kun lähtöarvo tiedossa. Tavoitteena pienenevä suunta.
	Lähikoulua käyvien osuus perusopetuksen oppilaista	Primus: 76,82 % Espoon suomenkielisten peruskoulujen oppilaista käy lähikoulua (3/2026)	78 %. Tarkennetaan, kun ruotsinkielisten koulujen lähtöarvo saatu.

Hyötytavoite	Mittari(t) toteutumisen arvioimiseksi	Mittarin lähtöarvo (2026) ja tietolähde	Mittarin tavoitearvo ohjelman päättyessä (2029 alussa)
	Toteutuneet viestinnän toimenpiteet tai kampanjat ja niiden vaikutuksen laadullinen arviointi	Havainnot ja palautteet	Viestintäkampanja toteutettu, myönteinen vaikutus asenteisiin.

Rajaukset ja kohdennukset

Ohjausryhmä on päättänyt priorisoida ohjelman kohderyhminä lapsia, nuoria ja ikääntyneitä, joiden arki on usein vahvasti sidoksissa asuinalueeseen. Lasten elämä ja yhteisöt ovat paikallisempia kuin aikuisten eli he viettävät suuren osan ajastaan lähellä kotia ja ovat alttiimpia naapuruston erilaisille vaikutuksille (Bernelius 2024). Siten lasten segregaatio on korostunut suhteessa muihin ikäryhmiin.

Espoon osallisuus- ja hyvinvointikyselyn 2026 perusteella 20–29-vuotiaat ovat ikäryhmä ja elämänvaihe, jossa osallisuuden kokemuksesta voidaan erityisesti vahvistaa. Ohjelmatyössä keskitytään tunnistamaan toimenpiteitä, joilla voidaan vaikuttaa nuorten aikuisten osallisuuden kokemukseen. Osallisuus- ja hyvinvointikyselyn tulosten perusteella toimenpiteissä huomioidaan erityisenä vähemmistöryhmänä vammaiset.

Ohjelman toimenpiteitä kohdennetaan alueellisesti tietoon perustuen. Toimintamalleja pilotoidaan valituilla alueilla ja tavoitteena on löytää toimintamalleja, joita voidaan skaalata muille alueille. Alueellisessa kohdentamisessa ja ”räätälöityjen” toimenpiteiden tunnistamisessa voidaan hyödyntää muun muassa statusindeksin tiivistämää tietoa eri alueiden sosioekonomisista eroista ja EMBA-strategiaprojektina toteutettua dataa perustuva Espoon viiden kaupunkikeskuksen ja kahden paikalliskeskuksen profiloitua. Segregaatiota kuvaavan tietopohjan kartuttaminen on keskeinen väline ja myös tavoite ohjelmatyössä.

Koulusegregaation vähentämiseen tähtäviä toimenpiteitä kohdennetaan alueille ja kouluille, jotka ovat sosioekonomisesti sekoittuneita. Koulusegregaatioon ehkäisyyn liittyen ohjelmassa keskitytään löytämään ratkaisuja, joissa koulujen yhteyteen rakentuu uudenlaista koordinoitua toimintaa, kuten tukea vanhemmille tai kouluihin kiinnittyviä yhteisöjä, jotka vahvistavat koulujen alueellista roolia.

Yhteydet muuhun työhön

Yhteisöllinen Espoo -ohjelman keskeiset teemat osallisuus, yhteisöllisyys ja turvallisuus ovat teemoina laajoja. Ne läpileikkaavat kaupungin eri yksiköiden perustyötä sekä laajemmin Espoo-yhteisön toimintaa. [Espoon hyvinvointisuunnitelma](#) ja hyvinvoinnin poikkihallinnolliset ohjausryhmät kokoavat ja seuraavat mm. yhteisöllisyyttä, turvallisuutta ja mielen hyvinvointia edistävää työtä. Yhteisöllinen Espoo -ohjelmassa hyödynnetään kaupungin hyvinvointityön tuottamaa ajantasaista tilannekuvaa sekä tunnistetaan kehittämiskohteita, joihin poikkihallinnollinen ohjelmatyö voi tuoda lisäarvoa tai jotka muuten jäisivät vähälle huomiolle.

Asukkaiden osallisuuden edistäminen on osa jokaisen kaupungin yksikön ja työntekijän perustyötä ja espoolaisen osallisuuden kulmakivet kuvataan [Espoon osallisuusmallissa](#). Yhteisöllinen Espoo -ohjelma toimii käytännön toteuttajana Espoon osallisuusmallille. Ohjelma vahvistaa mallin tavoitetta yhdenvertaisesta osallisuudesta kohdentamalla toimia niille ryhmille ja alueille, joilla osallistuminen on heikointa. Yhteisöllinen Espoo -ohjelma luo myös käytännön alustoja ja toimintatapoja yhteiskehittämiseksi esimerkiksi alueellisissa verkostoissa ja kohderyhmäkohtaisten kokeilujen muodossa.

Segregaationäkökulma nousee esiin tällä valtuustokaudella usean eri ohjelman kautta. Tasapainoisesti kasvava Espoo -ohjelma on käynnistymässä segregaatioriskin alla olevissa kaupunginosissa viihtyisyyden ja vetovoiman vahvistamiseksi sekä eriytymiskehityksen vähentämiseksi. Myös valmistelussa olevan maahanmuutto- ja kotoutumisohjelman toimenpiteillä vaikutetaan moniin segregaatian juurisyihin. Ohjelmien sisällöt ja näkökulmat muotoutuvat rinnakkain ja niiden kautta on mahdollista rakentaa kattavaa ymmärrystä alueellisesta segregatiosta. Onkin olennaista hahmottaa eri ohjelmissa ja muissa kaupungin rakenteissa tehtävää segregatiotyötä kokonaisuutena, käydä keskustelua yhdyspinnoista ja täsmentää Yhteisöllinen Espoo -ohjelman tulokulmaa suhteessa näihin.

Espon päivitetty turvallisuusohjelma on valmisteilla. Ohjelmassa kuvataan Espoon turvallisuuden nyky- ja tavoitetila: sen mukaan Espoon kaupungin turvallisuus perustuu yhdenvertaiseen, tasa-arvoiseen ja kaikki espoolaiset huomioivaan toimintakulttuuriin. Turvallisuusohjelman keskeisistä painopistealueista Yhteisöllinen Espoo -kytketty useisiin turvallisuusohjelman painopistealueisiin: asuinalueiden ja julkisten tilojen turvallisuuteen, arjen turvallisuuteen, lasten ja nuorten turvallisuuteen sekä ikäihmisten turvallisuuteen. Yhteisöllinen Espoo toteuttaa turvallisuusohjelman toimenpiteitä tukemalla asuinalueiden sosiaalista vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä sekä lisäämällä osallisuutta.

Valtuustokauden neljä poikkihallinnollista kehitysohjelmaa työskentelevät Espoo-tarinan keskeisten tavoitteiden parissa, jotka ovat sidoksissa myös toisiinsa. Muut

kehitysohjelmat ovat [Kestävä ja luonnonläheinen Espoo](#), [Tapahtumien Espoo](#) sekä [Yritysten ja yrittäjyyden Espoo](#). Ohjelmatyössä on tunnistettavissa tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden vaikuttavuutta voidaan lisätä kehitysohjelmien välisellä yhteistyöllä. Yhdyspintoja ja konkreettisia yhteistyömahdollisuuksia koottiin muun muassa kehitysohjelmien ohjausryhmien yhteisessä tilaisuudessa maaliskuussa. Yhteistyön mahdollisuuksia ja paikkoja on jo aiemmin tunnistettu erityisesti Tapahtumien Espoo -ohjelman kanssa, jonka tavoitteet kiinnittyvät mm. paikallisten toimijoiden osallistumismahdollisuuksiin, alueidentiteetteihin sekä kaupunginosien viihtyisyyteen ja yhteisöllisyyteen. Ohjelmien välinen vuoropuhelu onkin ollut tiivistä jo suunnitteluvaiheessa ja useampia toimenpide-ehdotuksia on tarkasteltu yhteistyömahdollisuuksien näkökulmasta.

Valtakunnallisella tasolla [Kansallinen segregaatiorjunnan toimenpideohjelma](#) valmistuu 2026. Yhteisöllinen Espoo -ohjelmatyön kannalta erityisen kiinnostava on jo kevään aikana valmistuva lyhyen aikavälin toimenpidekokonaisuus, joka auttaa tunnistamaan tutkimuksen ja kokemusten perusteella vaikuttavia nopean aikavälin toimia. Ohjelman valmistelussa laaditaan myös kokonaisvaltainen kartoitus eritasoisista rahoituskanavista segregaatiorjuntaan sekä kootaan yhteen kansainvälisiä hyviä käytäntöjä.

Yhteisöllinen Espoo -ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet kytkeytyvät radikalisoitumiselta suojaaviin yhteiskunnallisiin ja yhteisöllisiin tekijöihin ja siten [Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyyn ja torjunnan toimenpideohjelman](#) toteutukseen. Radikalisoitumisen ennaltaehkäisyssä kriittistä on pyrkiä vaikuttamaan juurisyihin vahvistamalla yhteenkuuluvuuden tunnetta ja puuttamalla epäoikeudenmukaisuuksiin (Benjamin 2025). Kansallisessa toimenpideohjelmassa tunnistettuja paikallisen tason keinoja ovat mm. edistää nuorten ja nuorten aikuisten osallistumista yhteiskunnalliseen toimintaan sekä lisätä lasten ja nuorten kokemuksia yhteisöllisyydestä ja ryhmään kuulumisesta.

4 Kehitysohjelman toteutus

Suunnitelma koko ohjelmakaudelle

Ohjelman aktiivinen toiminta-aika on noin kolme vuotta vuoden 2026 alusta vuoden 2028 loppuun. Työsuunnitelma tarkentuu ohjelmakauden edetessä. Alla on esitetty karkean tason suunnitelma ohjelmakauden etenemisestä.

Taulukko 2 Koko ohjelmakauden suunnitelma

2025	<ul style="list-style-type: none"> • Valmisteluvaihe • Perehtyminen toimintaympäristön tilaan ja kehittämistarpeisiin • Ohjausryhmän ryhmäytyminen ja yhteinen ideointi
2026	<ul style="list-style-type: none"> • Syventävä perehtyminen toimintaympäristöön ohjelmatyölle valituista rajauksista ja kohdennuksista käsin • Toimenpiteiden ja painopisteiden priorisointi • Verkoston kokoaminen ja kumppanuuksien luominen • Ensimmäisten projektien suunnittelu ja käynnistäminen • Ulkoisten rahoituslähteiden kartoittaminen ja rahoituksen hakeminen
2027–2028	<ul style="list-style-type: none"> • Projektien ja toimenpiteiden toteutus ja arviointi • Puolivälitarkastelu 9/27 • Ohjelmatyön painopisteiden tarkentaminen ja tarvittaessa uudelleen suuntaaminen opitun pohjalta
2029	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjelmakauden vaikuttavuuden arviointi ja loppuraportti • Suositukset jatkoon ja suunnitelma ohjelman oppien hyödyntämiseksi

Toimintasuunnitelma ensimmäiselle toteutusvuodelle 2026

Ensimmäisenä vuonna käynnistetään muutama sellainen projekti tai toimenpide, joiden valmistelu on edennyt riittävän pitkälle ja jotka ovat valmiita siirtymään toteutusvaiheeseen. Lisäksi muutama toimenpide on valittu valmisteltavaksi. Aihiot näihin ovat tulleet kaupungin eri yksiköistä ja tarvitsevat ohjelman tuen toteutuakseen. Ensimmäisen vuoden projektit ja toimenpiteet on listattu liitteen 1 taulukkoon. Vuodelle 2026 esitetyt toimenpiteet voidaan toteuttaa edellyttäen, että kustannusten täsmentyessä niille varmistetaan rahoitus sekä sovitaan vastuut ja resurssit kaupungin organisaatiossa.

Ohjausryhmän työpajatyöskentelyn ja toimintaympäristön tarkastelun pohjalta syntyneiden toimenpideideoiden ympärille lähdetään etsimään toteuttajia, kokoamaan verkostoa ja rakentamaan projekteja. Osa saattaa tarvita toteutuakseen ulkoista rahoitusta. Ohjelmatyöstä viestitään kaupunkiorganisaation sisällä ja mahdollisille ulkoisille kumppaneille, jotta saadaan tarpeeseen perustuvia toimenpide-ehdotuksia jatkokehittettäviksi. Tavoitteena on löytää ketteriä kokeiluja sekä koko ohjelmakauden kestäviä projekteja.

Projekti-ideoita jaetaan myös poikkihallinnollisten kehitysohjelmien kesken. Jo ohjelmien valmisteluvaiheessa on tunnistettu kehittämisteemoja ja tavoitteita, jotka

voivat hyötyä useamman ohjelman tuesta ja yhteistyöstä. Synergioita ohjelmien välillä tunnustetaan myös rahoitushakuihin liittyen.

5 Organisointi ja vastuut

Ohjausryhmään on kaupungin valtuuston päätöksellä nimetty viisi luottamushenkilöjäsentä. Kaupunginjohtajan päätöksellä ohjelmaan on nimetty viisi viranhaltijajäsentä. Nuorisovaltuusto on valinnut oman edustajansa ohjausryhmään. Luottamushenkilöillä, viranhaltijoilla ja nuorisovaltuuston edustajalla on henkilökohtaiset varajäsenet. Lisäksi ohjelman omistaja on kutsunut ohjausryhmään pysyvät asiantuntijajäsenet Espoon kaupungilta, vanhus- ja vammaisneuvostosta sekä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta.

Ohjelman omistajalla on kokonaisvastuu ohjelmasta ja sen hyötytavoitteiden toteutumisesta sekä ohjelman päätösten toimeenpanosta. Omistaja varmistaa yhdessä ohjausryhmän kanssa ohjelmatyön onnistumisen edellytykset, tukee ohjelmapäällikköä ja edistää aktiivista vuoropuhelua muun johdon kanssa.

Puheenjohtaja ohjaa ohjausryhmän työskentelyä, varmistaa päätöksenteon sujuvuuden ja käy vuoropuhelua omistajan, varapuheenjohtajan ja ohjelmapäällikön kanssa ohjelmatyöstä kokonaisuutena. Puheenjohtaja toimii yhdyshenkilönä valtuuston suuntaan ohjelman etenemisestä.

Ohjelmalla on operatiivisesta toiminnasta vastaava ohjelmapäällikkö. Ohjelmapäällikkö valmistelee ohjelmatyötä, vastaa kokonaisuuden hallinnasta ja raportoi etenemisestä ohjausryhmälle. Ohjelmapäällikkö toimii ohjausryhmässä esittelijänä. Ohjelmapäällikkö tukee projektipäälliköitä ja koordinoi kumppanuuksia.

Ohjausryhmän jäsenet toimivat sparraajina, tunnistavat muutostarpeita ja suuntaavat kehittämistä. He kytkevät ohjelmatyön omaan taustaorganisaatioonsa ja varmistavat omalta osaltaan ohjelman sujuvaa etenemistä, oppimista ja viestintää. Ohjausryhmä arvioi hyötytavoitteiden toteutumista ja valmistelee tarvittavat raportit valtuustolle.

Ohjausryhmän kokoonpano

Luottamushenkilöt:

- **Ohjelmaryhmän puheenjohtaja:** Taru Salovaara (SDP), varajäsen Tero Rantala (SDP)
- **Varapuheenjohtaja:** Hanna Hukari (Vihr.), varajäsen Harshwardhan Saini (Vihr.)
- Vanessa Kurri (Kok.), varajäsen Teija Sääksmäki (Kok.)
- Jenna Leppänen (Kesk.), varajäsen Heidi Mannelin (Kesk.)
- Terhi Suokas (Vas.), varajäsen Marja Koskenalho (Vas.)

- Olli Tiihonen, nuorisovaltuutettu, varajäsen Iida Karjalainen, nuorisovaltuutettu

Viranhaltijat:

- **Ohjelman omistaja:** Merja Narvo-Akkola, kasvun ja oppimisen toimialajohtaja
- Petri Häkkinen, turvallisuusjohtaja, varajäsen Ari Oja, poliisikoordinaattori
- Martti Merra, liikuntajohtaja, varajäsen Hilla-Maaria Suomi, työllisyysjohtaja
- Juha Nurmi, perusopetuksen johtaja, varajäsen Barbro Högström, ruotsinkielisten sivistyspalvelujen johtaja
- Sakari Jäppinen, suunnittelupäällikkö, varajäsen Liisa Ikonen, suunnittelupäällikkö

Asiantuntijat ja neuvostojen edustajat:

- Hanna Bäckström, vammaisneuvoston edustaja
- Taru Ikäheimonen, hyvinvointipäällikkö
- Sanna Lindholm, vs. maahanmuuttoasioiden johtaja
- Maria Tiilikkala, erityissuunnittelija, järjestö- ja yhteisötyö
- Marianne Sepponen, erityissuunnittelija, osallisuustyö
- Kaija Viitakoski, vanhusneuvoston edustaja
- Pilvi Österman, yhdyspintapäällikkö, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Ohjelmapäällikkönä toimii Aino Pietarinen ja vuoden 2026 alusta hänen sijaisenaan Emma Aalto. Ohjelmapäällikön tukena viestintäasioissa toimii viestintäsuunnittelija Sanni Olasvuori.

6 Resurssit, kustannukset ja rahoitus

Henkilöresurssit

Arvio resurssitarpeesta/v:

- ohjelmapäällikkö 1 htv
- viestintävastaava 0,033 htv
- omistaja 0,05 htv
- asiantuntijatyö/ohjelmapäällikön tuki 0,15 htv

Toimenpiteiden toteutukseen kaupungin eri toimialojen yksiköissä tarvittava työtuntien määrä riippuu projektien määrästä ja laajuudesta.

Kustannukset

Vuoden 2026 käyttösuunnitelma	
Henkilöstökulut	77 000 €
Kokouspalkkiot	25 000 €
Muut kokouskulut: tilat ja tarjoilut	10 000 €
Projektien ja toimenpiteiden toteutus: asiantuntijapalvelut, selvitykset, viestintä	88 000 €
Yhteensä	200 000 €

Rahoitus

Talousarvion yhteydessä ohjelmatyölle on varattu 200 000 € vuodelle 2026. Tavoitteena on hakea ohjelman alla toteutettaville projekteille ulkoista rahoitusta. Mahdollisia rahoituslähteitä kartoitetaan ensimmäisen vuoden aikana.

7 Kehitysohjelman ohjaus ja seuranta

Projektien ja toimenpiteiden valinta

Ohjelman ohjausryhmä päättää ohjelmassa toteutettavista projekteista ja toimenpiteistä. Kaupungin eri yksiköt, henkilöstö tai sidosryhmät voivat ehdottaa ohjelman hyötytavoitteita edistäviä toimenpiteitä toteutettavaksi. Ehdotuksen jättäjä, toteuttamisesta vastaava taho tai ohjelmapäällikkö esittelee ehdotuksen ohjausryhmälle. Ohjelmapäällikkö voi tukea ehdotuksen valmistelussa. Projekteilla on vastuutaho ja -henkilö kaupunkiorganisaatiossa.

Kaikkien kehitysohjelmaan liitettävien projektien ja toimenpiteiden on edistettävä yhtä tai useampaa ohjelman hyötytavoitetta. Ohjelmassa priorisoidaan toimenpiteitä, jotka kohdistuvat lapsiin, nuoriin tai nuoriin aikuisiin, ikääntyneisiin tai vähemmistöihin. Ohjelmaan voidaan liittää toimenpiteitä, jotka eivät muuten toteudu linjatyon kautta tai ole jo kaupungin perustoimintaa. Ohjelmatyöhön sopivat toimenpiteet, joita toteutetaan yhteistyössä useamman kaupungin yksikön tai kumppaneiden kanssa. Ohjausryhmä arvioi toimenpiteen tuottamaa uutuus- ja lisäarvoa kaupungin ja kumppaneiden toimintaan sekä asukkaille. Valinnassa punnitaan toteuttamiskelpoisuutta suhteessa käytössä oleviin resursseihin sekä potentiaalisia vaikutuksia ja vaikuttavuutta.

Seuranta ja raportointi

Ohjausryhmä seuraa säännöllisesti ohjelmaan sisältyvien projektien ja toimenpiteiden etenemistä kokouksissaan. Ohjelman projektit toteutetaan Espoon EsPro-projektimallilla. Sekä projektien että projekteja pienempien toimenpiteiden hallinnassa ja raportoinnissa käytetään Espoon projektisalkkujärjestelmää.

Poikkihallinnollisten kehitysohjelmien etenemisestä raportoidaan valtuustolle säännöllisesti; 31.12. tilanteesta raportoidaan samanaikaisesti tilinpäätöksen kanssa. Raportoinnin painopiste on projektien ja toimenpiteiden tuotoksissa ja hyötystavoitteiden toteutumisessa. Vuodenvaihteen raportointien yhteydessä kuvataan myös suunnitellut projektit ja toimenpiteet seuraavalle toteutusvuodelle. Ensimmäisen kerran raportoidaan 31.12.2026 tilanteesta. 31.7.2027 tehdään laajempi puolivälitarkastelu, jossa arvioidaan tilannetta, tuloksia, hyötystavoitteiden toteutumisenäkymiä ja toimintaympäristön muutoksia. Ohjelman loppuraportti valmistuu alkuvuodesta 2029.

Kokouskäytännöt ja dokumentaatio

Ohjausryhmä kokousta pääsääntöisesti noin 8 kertaa vuodessa. 1–2 kertaa vuodessa pidetään ideointikokous, johon kutsutaan mukaan myös varajäsenet. Esityslista ja mahdolliset muut materiaalit jaetaan ohjausryhmän jäsenille noin viikkoa ennen kokousta. Ohjelman avainhenkilöt eli omistaja, puheenjohtajisto ja ohjelmapäällikkö käyvät ennen kokousta listapalaverissa läpi ohjelmatyön ajankohtaiset asiat ja valmistelevat kokouksessa käsiteltävät asiat ja esityslistan.

Ohjausryhmän kokouksista pidetään pöytäkirjaa, jonka tarkastajaksi valitaan yksi kokoukseen kokoaikaisesti osallistunut ohjausryhmän jäsen tai varajäsen. Pöytäkirjan tarkastamisen ja hyväksymisen jälkeen se julkaistaan espoo.fi -sivulla. Ohjelmatyötä varten on perustettu Teams-työtila, jonne tallennetaan ohjelmaan liittyvä dokumentaatio ja aineistot. Ohjausryhmän jäsenillä, varajäsenillä ja ohjelmatyötä tukevilla asiantuntijoilla on pääsy työtilaan. Ohjausryhmän toimintaan liittyvissä asioissa tiedotetaan ohjausryhmän jäseniä pääsääntöisesti sähköpostitse.

8 Kumppanit, sidosryhmät ja viestintä

Sidosryhmäyhteistyö

Yhteisöllinen Espoo -ohjelmassa rakennetaan laajasti yhteistyötä kaupungin toimialojen välillä sekä ja kaupungin ja kumppaneiden välillä. Sidosryhmäyhteistyötä

suunnitellaan ohjelman edetessä ja kootaan olennaiset toimijat toimenpiteiden ja projektien ympärille valmisteluvaiheessa. Ohjelmatyön koordinointi ja onnistuminen edellyttää aktiivisuutta olennaisen tiedon keräämiseksi ja tarpeiden tunnistamiseksi sekä eri toimijoiden mukaan saamiseksi.

Taulukko 3 Kehitysohjelman keskeiset kumppanit ja sidosryhmät

Kumppani/ sidosryhmä	Rooli kehitysohjelmassa
Asukkaat, yhdistykset, alueelliset yhteisöt	Alueellisten tarpeiden tunnistaminen, arjen yhteisöllisyyden rakentaminen, ohjelmatyön juurtumisen vahvistaminen
Järjestöt	Kohderyhmien tavoittaminen, toimenpiteiden toteuttaminen, tavoitteiden jalkauttaminen
Oppilaitokset	Yhteiskehittäminen
Espoon asunnot	Tiedon tuottaminen, uusien ratkaisujen kehittäminen, tilojen käytön mahdollistaja
Seurakunnat, uskonnolliset yhteisöt	Kohderyhmien tavoittaminen, toimenpiteiden toteuttaminen, tavoitteiden jalkauttaminen
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	Tiedon tuottaminen, yhteistyökumppani toimenpiteiden toteuttamisessa
Kaupungin sisäiset ja kaupungin koordinoimat monialaiset verkostot	Tiedon jakaminen, yhteinen ideointi, kohderyhmien tavoittaminen
Muut kunnat ja kaupungit, kansalliset verkostot	Vertaisoppiminen, osaamisen jakaminen, hyvät käytännöt
Kansainväliset verkostot ja kumppanit	Vertaisoppiminen, hyvien käytäntöjen jakaminen, mahdolliset kumppanuudet rahoitushauissa
Kotimaiset ja kansainväliset rahoittajakumppanit	Projektien rahoittaminen ja ohjaus, tuki kumppanuuksien rakentamiseen
Yritykset	Osaamisen tuominen, kumppanuudet kokeiluissa ja yhteiskehittämisessä

Viestintä

Alkuvaiheessa viestinnän tavoitteena painottuu ohjelman sisäinen näkyvyys ja tunnettuus kaikilla toimialoilla, jotta kaupungin työntekijät ja yksiköt tunnistavat ohjelman tarjoamat mahdollisuudet kehittämisessä. Viestinnällä halutaan tuoda näkyväksi ohjelman teemojen merkitystä ja lisätä ymmärrystä niistä verkostoissa ja työryhmissä.

Viestinnän toimenpiteitä suunnitellaan ja tehdään yhteistyökumppaneiden tavoittamiseksi ja aktivoimiseksi. Tavoitteena on tunnistaa kumppaneiden ja asukkaiden tarpeita, kokemuksia sekä yhteistyömahdollisuuksia. Sisäisesti ja ulkoisesti viestimällä voidaan löytää ja synnyttää kehittämisideoita, mahdollistaa uusia avauksia, projekteja ja kokeiluja.

Ohjelman toimenpiteiden käynnistyessä ja edetessä viestitään niiden tuotoksista ja vaikutuksista. Viestinnässä tuodaan esille ohjelmatyön lisäarvoa teemoihin liittyvien ratkaisujen luomisessa sekä kaupungin, yhteisöjen ja asukkaiden yhteistyötä. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä segregaaation vaikutuksista sekä tukea kaupungin toimijoita, kumppaneita ja asukkaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa edistää osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta.

Viestinnän tavoitteet, pääviestit, kohderyhmät ja toimenpiteet on kuvattu erillisessä viestintäsuunnitelmassa. Viestintäsuunnitelmaa täydennetään ja päivitetään kehitysohjelman toteutuksen aikana. Ohjelmaan liitettäville projekteille ja toimenpiteille tehdään omat viestintäsuunnitelmat, joissa huomioidaan tarkemmalla tasolla kunkin toimenpiteen tavoitteet ja kohderyhmät.

Ohjelmapäällikkö vastaa viestinnän kokonaisuudesta, viestintäsuunnitelman laatimisesta ja toimeenpanosta. Ohjausryhmän jäsenet osallistuvat viestinnän toteuttamiseen omista rooleistaan käsin. Ohjelmalle on nimetty viestintäasiantuntija, joka tukee viestinnän suunnittelussa.

9 Riskit ja riskienhallinta

Kehitysohjelman riskienhallinnassa tunnistetaan keskeiset ohjelman toteuttamiseen ja hyötytavoitteiden saavuttamiseen liittyvät riskit. Riskit liittyvät sekä ohjelman ja kaupungin toimintaan että toimintaympäristöön:

- Asukkaiden ja sidosryhmien odotuksiin sekä tarpeiden tunnistamiseen liittyvät riskit: asukkaille tai sidosryhmille syntyy virheellinen tai ylimitoitettu kuva vaikuttamismahdollisuuksista, mikä voi johtaa pettymyksiin tai osallistumisen hiipumiseen. Lisäksi riskinä on, että kehitetyt ideat eivät vastaa kohderyhmien todellisia tarpeita tai että asukkaat eivät innostu osallistumaan. Riskejä hallitaan viestimällä avoimesti ja realistisesti tavoitteista, rajoista ja mahdollisuuksista sekä valitsemalla tarkoituksenmukaiset menetelmät osallistumiseen ja yhteiskehittämiseen.
- Viestintään ja tavoitavuuteen liittyvät riskit: viestintä ei ole riittävää, selkeää tai kiinnostavaa tai viestitään kanavissa, jotka eivät tavoita oikeita kohderyhmiä. Riskiä hallitaan viestimällä suunnitelmallisesti ja monikanavaisesti, hyödyntämällä kumppaneita viestien välittämisessä sekä arvioimalla viestintää säännöllisesti palautteen pohjalta.
- Segregaaation kehitykseen liittyvät riskit: eriarvoisuus ja esimerkiksi kielitaidon ja oppimisen eriytyminen voivat vahvistua, mikä heikentää ohjelman tavoitteita. Lisäksi riskinä on, että päättäjät eivät ole valmiita tekemään

segregaatiota vähentäviä päätöksiä. Riskejä vähennetään tuottamalla ja viestimällä päätöksentekijöille tietoa segregaaation vaikutuksista sekä vaikuttavista keinoista sen torjumiseen. Rakennetaan tiivistä vuoropuhelua poliittisten päättäjien, viranhaltijoiden ja sidosryhmien kanssa sekä linkitetään ohjelman tavoitteet ja tekeminen kaupungin strategiaan ja muihin ohjelmiin.

- Resursseihin ja toteuttamiskykyyn liittyvät riskit: käytettävissä olevat resurssit eivät riitä suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamiseen riittävässä laajuudessa, mikä voi heikentää ohjelman vaikuttavuutta. Riskiä hallitaan priorisoimalla ja kohdentamalla toimenpiteitä, etsimällä ulkoista rahoitusta ja kumppanuuksia sekä vaiheistamalla toimenpiteitä.

10 Edellytykset kehitysohjelman onnistumiselle

Jotta Yhteisöllinen Espoo -ohjelmaa voidaan toteuttaa onnistuneesti ja tavoitteet saavuttaa, tulee onnistua viestinnässä, asukkaiden osallistamisessa, kumppanuuksien luomisessa. Näitä asioita kuvattiin edellä riskien hallinnan näkökulmasta. Lisäksi ohjelman tulee pystyä synnyttämään pitkäjänteisesti vaikuttavaa ja merkityksellistä toimintaa. Onnistumisen edellytyksiä ovat:

- Asukkaiden kokemus siitä, että heidän näkemyksensä ovat arvokkaita ja että heillä on vaikutusmahdollisuuksia. Tämä varmistetaan ottamalla asukkaat mukaan ja kartoittamalla tarpeita eri vaiheissa sekä hyödyntämällä erilaisia osallistumismuotoja.
- Kyky tukea ja mahdollistaa asukkaiden ja paikallisten yhteisöjen aktiivisuutta ja yhteisöjä vahvistavaa toimintaa. Tämä edellyttää esimerkiksi yhteisten alustojen ja mahdollisuuksien luomista, kuten tiloja, digitaalisia ratkaisuja tai yhteisöllisiä tapahtumia.
- Kyky yhdistää eri toimijoiden osaamisia, luoda toimivia kumppanuuksia ja yhteistyörakenteita. Tämä varmistetaan käymällä aktiivista vuoropuhelua, tunnistamalla yhteisiä tavoitteita sekä selkeyttämällä rooleja ja odotuksia.
- Ohjelman toimenpiteet eivät jää yksittäisiksi projekteiksi, vaan pitkäkestoista yhteisöllisyyttä ja vaikuttavuutta. Tämä edellyttää sellaisten toimintamallien tunnistamista ja vahvistamista, joilla on edellytyksiä jatkua ohjelmakauden jälkeen. Asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa kannattaa tukea sekä kytkeä ohjelman opit ja tulokset osaksi kaupungin pysyviä rakenteita ja toimintatapoja.

- Keskeisten toimijoiden sitoutuminen ja ohjelman merkitykselliseksi kokeminen. Tämä varmistetaan viestimällä ja ylläpitämällä yhteistä tilannekuvaa ohjelman tavoitteista ja hyödyistä, tekemällä näkyväksi onnistumisia ja jakamalla tietoa ja oppimista.

Lähteet

Appelqvist-Schmidlechner K. ym. 2026. [Nuorten tulevaisuusko horjuu - millaisia toimia tarvitaan nyt?](#) Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:18

Benjamin, S. 2025. Segregaatio ja radikalisoituminen. Esitys Oma lähiö - paras lähiö! -hankkeen loppuseminaarissa 20.11.2025.

Bernelius, V. 2024. Koulutuksen maantiede: Oppimistulokset ja kaupunkikehitys. Teoksessa Kosunen, S., Juvonen, S., Huilla, H. & Peltola, M. (toim.) 2024. Koulu ja eriarvoisuus. Sivut 46–66. Helsinki: Gaudeamus.

[Espoon laaja hyvinvointikertomus 2022-2025](#)

Espoon osallisuus- ja hyvinvointikyselyn tulokset 2026

Haataja J., Joensuu M., Poikonen H., Valo M. & Vehviläinen T. 2025. Dataan perustuva Espoon viiden kaupunkikeskuksen ja kahden paikalliskeskuksen profilointi. Strategiaprojektityön loppuraportti. Aalto University Executive Education, Espoon kaupunki 2024–2025.

[Kuulemisesta kumppanuuteen - Espoon osallisuusmalli](#)

Laine S. & Happonen J. (toim.) 2026. [Ihan paineissa: Nuorisobarometri 2025.](#)

Lastensuojelun keskusliitto: [Lapsiperheköyhyys Suomessa -infograafi](#)

[Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelma 2024–2027.](#) Sisäministeriön julkaisuja 2024:12.

Kosunen, S & Bernelius, V. 2024. Segregaation kehillä. Teoksessa Kosunen, S., Juvonen, S., Huilla, H. & Peltola, M. (toim.) 2024. Koulu ja eriarvoisuus. Sivut 27–45. Helsinki: Gaudeamus.

Kosunen, S., Juvonen, S., Huilla, H. & Peltola, M. (toim.) 2024. Koulu ja eriarvoisuus. Helsinki: Gaudeamus

Kuntapalvelututkimus 2025: [Raportti Espoon tuloksista.](#)

[Mun Espoo kartalla -kyselyn tulokset 2024](#)

Oma lähiö, paras lähiö! -hankkeen 1. vaiheen loppuraportti. 2024.

[Suomenkielinen perusopetus 2025: Arviointiraportti](#)

Tanhua, I. 2017. [Mitä on segregatio?](#)

TEM: [Segregaation torjumisen ohjelman valmisteluryhmä.](#)

[Toimintaympäristön tila Espoossa](#)

Liitteet

Liite 1: Kehitysohjelman vuodelle 2026 valitut projektit ja toimenpiteet

Yhteystiedot:

Espoon kaupunki

Emma Aalto

Käyntiosoite: Karaportti 1, 02610 Espoon kaupunki

Postiosoite: PL 30, 02070 ESPOON KAUPUNKI

Puh. 040 634 3222

emma.aalto@espoo.fi

Liitteet

Liite 1 Kehitysohjelman vuodelle 2026 valitut projektit ja toimenpiteet

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy	Lyhyt kuvaus tavoiteltavista tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset kehitysohjelmalle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
20–29-vuotiaiden osallisuuden vahvistaminen alueellisilla toimenpiteillä, pilottialueena Leppävaara	Hyötytavoite 1: Espoolaisten osallisuuden kokemus vahvistuu ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat	Toimenpiteitä ja kokeiluja, joilla lisätään kohderyhmän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja vahvistetaan osallisuuden kokemusta. Mallinnus, joka skaalattavissa laajempaan toteutukseen.	Nuorisopalvelut, kaupunkisuunnittelukeskus, Hyteo-tiimi, alueen toimijat ja järjestöt, oppilaitokset ym.	Tarkentuu suunnittelun edetessä. Projektin laajuus määritellään käytössä olevien resurssien mukaan.
Espoo ihmisoikeuskaupunkina – ihmisoikeuksien nykytilakartoituksen toteuttaminen.	Hyötytavoite 1: Espoolaisten osallisuuden kokemus vahvistuu ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat	Vahvistetaan ja tehdään näkyväksi ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa toimintaan, palveluihin ja päätöksentekoon. Kartoituksen myötä mahdollisuus liittyä eurooppalaiseen Human Rights Cities -verkostoon.	Kestävän kehityksen osaamiskeskus, KOHA moninaisuus- ja osallisuusasiat	8000–10000 kartoituksen teettäminen opinnäytetyönä tai korkeakouluharjoitteluna
Kaikille avoimen toiminnallisen kohtaamisalustan pilotointi Leppävaaran Kameleontenissa	Hyötytavoite 2: Asuinalueilla kohtaamiset lisääntyvät, yhteisöllisyys vahvistuu ja segregatio vähenee	Alueellisen kohtaamisalustan malli lapsille, nuorille ja perheille	Liikuntapalvelut, Hello Espoo, nuorisopalvelut, Hyteo-tiimi, järjestöt ym.	Vakiovuoro + tuotanto. Tarkentuu suunnittelun edetessä.

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy	Lyhyt kuvaus tavoiteltavista tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset kehitysohjelmalle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Kaupunkitilan elävöittäminen liikunnallisin keinoin: elävä kaupunkiaukio Entressen ylätasanteelle	Hyötytavoite 2: Asuinalueilla kohtaamiset lisääntyvät, yhteisöllisyys vahvistuu ja segregaatio vähenee	Uusi elävä kaupunkitila ja alueellisen kohtaamisalustan malli kaikenikäisille	Liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut/kirjasto, Entressen kauppakeskus, nuorisopalvelut, muut paikalliset toimijat	Suunnittelu 10000-20000 + investointi rakenteisiin
Ikääntyneiden ja sukupolvet yhdistävän kohtaamistoimintamallin kehittäminen, pilottialueena Matinkylä	Hyötytavoite 2: Asuinalueilla kohtaamiset lisääntyvät, yhteisöllisyys vahvistuu ja segregaatio vähenee	Kohtaamistoimintamalli ikääntyneille, sisältäen ylisukupolviset kohtaamiset	Kartoitetaan toimijoita 2026 aikana	Ei kustannuksia ensimmäisenä vuonna, taustaselvityksiä ja valmistelua
Kaupungin yhteisen segregaatiotietopohjan kehittäminen	Hyötytavoite 2: Asuinalueilla kohtaamiset lisääntyvät, yhteisöllisyys vahvistuu ja segregaatio vähenee Hyötytavoite 3: Lähikoulujen vetovoima kasvaa ja koulusegregaatio vähenee	Poikkitoimialainen malli alueiden kehityksen seurantaan ja segregatiovaikutusten arviointiin	KOTO, KYT, strateginen kehittäminen ja tietojohdaminen	Tarkentuu suunnittelun edetessä